

1 אך שאר המלאכות שהן כחולדות למלאכות המפורשות בתורה,
2 לא אָסַר רַחֲמָנָא בשביעית, דְּכֵתִיב (ויקרא כה ד-ה) 'וּבְשִׁעִית הַשְּׁבִיעִית
3 שֶׁבֶת שִׁבְתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ שְׂדֵה לֹא תִזְרַע וְגו' וְכִרְמֶךָ לֹא תִזְמַר, אֵת
4 סְפִיחַ קִצְיֹרֶךָ לֹא תִקְצֹר וְאֵת עֲנְבֵי נִזְיֹרֶךָ לֹא תִבְצֹר, וְיֵשׁ לִבְרֵר,
5 מִכְּדִי – הָרִי וְזִמְרָה הִיא בְּכֻלָּל מְלֹאכֶת וְרִיעָה שִׁשְׁתִּיהֶן מִצְמִיחוֹת
6 פִּירוֹת, וּבְצִירָה בְּכֻלָּל קִצְיֹרָה שִׁשְׁתִּיהֶן קִצִּירַת פְּרִי, וְלִמְאֵי הַלְבָּתָא
7 כְּתִיבִיהוּ רַחֲמָנָא – וּמִדּוּעַ נִכְתְּבוּ זְמִירָה וּבְצִירָה בְּפִירוֹשׁ, וְדִאי
8 לְמִימְרָא – לְלַמֵּד דְּאֵהֲנִי תוֹלְדוֹת – שֶׁרַק עַל תּוֹלְדוֹת אֵלוֹ שְׁאִיסוּרָן
9 מְפֹרָשׁ בְּתוֹרָה מִיִּתְיָב, אֶךְ אֲמַתְרִינְיָא – עַל אַחֲרוֹת לֹא מִיִּתְיָב,
10 וְאִסּוּרוֹת רַק מִדְּרַבְנָן.
11 מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: וְכִי לֹא נִאֲסְרוּ מִן הַתּוֹרָה בְּשִׁבְעִית מְלֹאכֶת שֶׁלֹּא
12 נִתְפָּרְשׁוּ בְּתוֹרָה, וְהִתְנַיָּא בְּבֵרִיתָא, נִאֲמַר בְּשִׁבְעִית (ויקרא כה ד)
13 'שְׂדֵה לֹא תִזְרַע וְכִרְמֶךָ לֹא תִזְמַר', אִין לִי לֹאֲסוּר אֱלָא וִירוּעַ – זִרְעַת
14 הַשֹּׂדֶה וְוִיפּוֹר – חִיתוּךְ עֲנָפֵי גִפְן יִבְשִׁים, מִנֵּן לְנִיבּוּשׁ – עִקְרֵת
15 עֲשָׂבִים רַעִים מִבֵּין הַטּוֹבִים שֶׁלֹּא יִכְחִישׁוּם, וְלִעֲדוּר – חִפְרִיהַ תַּחַת
16 הַגִּפְנִים לְרִיבּוֹךְ הַקֶּרֶקֶר, וְלִכְסִיסוֹת – חִיתוּךְ עֲשָׂבִים רַעִים מִבֵּין
17 הַטּוֹבִים, שְׁאִסּוּרִים, תִּלְמוּד לִזְמִיר – מִלְּמַדְנוּ הַכְּתוּב שֶׁלֹּא אָמַר 'לֹא
18 תִזְרַע שְׂדֵה לֹא תִזְמַר כְּרִמְךָ', שִׁישׁ לְדַרְשׁ בְּאִילוֹ נִאֲמַר 'שְׂדֵה לֹא',
19 'כִּרְמֶךָ לֹא', וְלִמּוּדִים שֶׁלֹּא תַעֲשֶׂה כָּל מְלֹאכָה שְׁבַעֲשָׁדָה, וְלֹא כָּל
20 מְלֹאכָה שְׁבַעֲשָׁדָה, וְכֵן לְרִבּוֹת אֵת הַמְּלֹאכֹת הַנּוֹכְרוֹת. וְכֵן נִלְמַד
21 שְׁבִשְׁבִיעִית אִין מְקַרְקָטִין – אִין חוֹתְכִים עֲנָפִים יִבְשִׁים מֵאִילָן, וְאִין
22 מְוִרְדִּין – אִין חוֹתְכִים עֲנָפִים מֵאִילָן שֶׁעֲנָפֵי מְרֻבִּים לְהַקֵּל עֲלֵיהֶן,
23 וְאִין מְפַסְגִּין בְּאִילָן – אִין קוֹשֵׁרִים עֲנָפֵי אִילָן רַעֲנָן וְרַךְ לְסוּמְכָם שֶׁלֹּא
24 יִכְבִּידוּ עֲלֵיהֶן. תִּלְמוּד לִזְמִיר 'שְׂדֵה לֹא', 'כִּרְמֶךָ לֹא', לֹא תַעֲשֶׂה כָּל
25 מְלֹאכָה שְׁבַעֲשָׁדָה וְלֹא כָּל מְלֹאכָה שְׁבַעֲשָׁדָה, וְכֵן נִלְמַד שְׁבִשְׁבִיעִית
26 אִין מְוִרְדִּין – אִין מְנִיחִים זָבַל בְּעִיקְרֵי אִילָן, וְאִין מְקַרְקָטִין מִמְנָה אֵת
27 הָאֲבָנִים הַמּוֹנְחוֹת עַל עִיקְרֵיהֶן, וְאִין מְאָבְקִין – אִין מְכַסִּים בְּאֲבָק
28 שׁוֹרְשֵׁי אִילָן שֶׁנִּתְגַּלּוּ, וְאִין מְעַשְׂגִּין – אִין מַעֲלִים עֵשֶׂן בְּאִילָן לְהַפִּיל
29 תּוֹלְעִים מֵעֲלֵיהֶן, תִּלְמוּד לִזְמִיר 'שְׂדֵה לֹא', 'כִּרְמֶךָ לֹא', כָּל מְלֹאכָה
30 שְׁבַעֲשָׁדָה לֹא וְכָל מְלֹאכָה שְׁבַעֲשָׁדָה לֹא. וְכֵן לִיֵּת לְלַמּוֹד, שֶׁלֹּא
31 יִקְשָׁקֶשׁ – יַחְפּוֹר תַּחַת הַיָּתִים, וְלֹא יַעֲדֵר תַּחַת הַנֶּפְשִׁים לְרִכְךָ אֵת
32 הַקֶּרֶקֶר שֶׁתַּחְתִּיהֶם[ח], וְלֹא יִטְלֵא אֵת הַנְּקָעִים – גּוֹמּוֹת שֶׁסִּבֵּב
33 הַשֹּׂדֶה מֵיָם לְהַשְׁקוּתָהּ, וְלֹא יַעֲשֶׂה עֲוִיזוֹת לְנֶפְשִׁים – חִפְרֵי־סִבִּיב
34 עֲצֵי גִפְן לְאִסּוּף מֵיָם לְגִפְנִים, תִּלְמוּד לִזְמִיר (ויקרא כה ד) 'שְׂדֵה לֹא
35 תִזְרַע', וְרִיעָה בְּכֻלָּל שְׁבִיעִית הָאֶרֶץ הָיְתָה, וְלִפְנֵי יֵצֵאתָ מִמֶּנָּה
36 וְנִתְפָּרְשָׁה, לְהַקִּישׁ כָּל הַמְּלֹאכֹת אֵלֶיהָ וְלִזְמִיר לָהּ, מִה וְרִיעָה מִיִּזְחָדָת
37 שֶׁהִיא עֲבוּדָה שְׁבַעֲשָׁדָה וְשְׁבַעֲכָרָם, וְנִאֲסְרָה בְּשִׁבְעִית, אֵף כָּל מְלֹאכָה
38 שֶׁהִיא עֲבוּדָה שְׁבַעֲשָׁדָה וְשְׁבַעֲכָרָם, וְנִאֲסְרָה, וּמִמַּעַט הַמְּלֹאכֹת
39 הָאֲחֵרוֹנוֹת שֶׁהֵן בְּכֶרֶם וְלֹא בְּשֹׂדֶה, שְׁאִין אִסּוּרוֹת בְּשִׁבְעִית.
40 מִבּוּאָר מִדְּבַרֵי הַבְּרִיתָא, שִׁישׁ מְלֹאכֹת שְׁאִין מְפֹרָשׁוֹת בְּתוֹרָה
41 וְאִסּוּרוֹת, וְקִשָּׁה לְרַבָּא שְׁאִמַר שֶׁרַק הַמְּפֹרָשׁוֹת נִאֲסְרוּ מִן הַתּוֹרָה.
42 מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: מְלֹאכֹת אֵלוֹ אִסּוּרוֹת רַק כִּדְרַבְנָן, וְקָרָא
43 שְׁדִרְשׁוּהוּ לְאִסּוּרָן, הוּא אֶסְמִיקְתָּא בְּעֵלְמָא – סִמְךָ בְּלִבְדִּי שֶׁהִבִּיאוּ
44 חֲכָמִים לְדַבְרֵיהֶם מִן הַתּוֹרָה בְּדִרְשָׁהּ זו[ו].
45 נִתְבָּאָר בְּבֵרִיתָא שֶׁקִּשְׁקוּשׁ מוֹתֵר בְּשִׁבְעִית. מִקְשָׁה הַגְּמָרָא:
46 וְקִשְׁקוּשׁ בְּשִׁבְעִית מִי שְׂרִי – הָאֵם מוֹתֵר, וְהָא בְּתִיב (שְׁמוֹת כג יא)
47 'וְהַשְּׁבִיעִית תִּשְׁמַטְנָה וְנִטְשָׁתָה', וְדִרְשׁוּ בְּבֵרִיתָא (סוּכָה מו) 'תִּשְׁמַטְנָה'
48 מִלְּקִשְׁקוּשׁ, וְנִטְשָׁתָה מִלְּקִשְׁקָל – לְסַלֵּק אֲבָנִים מִהַכְּרֶם. וּמִבּוּאָר
49 שֶׁקִּשְׁקוּשׁ אִסּוּר. מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: אָמַר רַב עֲוִקְבָּא בְּרִי חֲמָא, תְּרִי
50 קִשְׁקוּשִׁי הוּא – יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי קִשְׁקוּשִׁים, חֵד אֲבָרִינִי אִילְגִי – לְהַשְׁבִּיחַ

הַאִילָנוֹת, וְחֵד מְטוּמֵי פִילִי – סְתִימַת בְּקֵי קֶרֶקֶר הַמְּגֻלִּים אֵת
שׁוֹרְשֵׁי הָאִילָן, שֶׁלֹּא תִכְנַס בָּהֶם רוּחַ וְתִיבִישׁ, וְקִשְׁקוּשׁ לְאֲבָרִינִי
אִילָן אִסּוּר בְּשִׁבְעִית, שֶׁהַרוּחָה אִסּוּרָה בָּהּ, אֶךְ לְסְתוּמֵי פִילִי שְׂרִי
– מוֹתֵר, שֶׁהַעֲמַדַת הָאִילָן מוֹתֵרַת בְּמִקּוֹם הַפֶּסֶד.
הַגְּמָרָא מְבִיאָה מַחְלּוֹקַת בְּדִין הַחוֹרֶשׁ בְּשִׁבְעִית: אִיתְּמַר, הַחוֹרֶשׁ
בְּשִׁבְעִית, רַבִּי יוֹהָנָן וְרַבִּי אֱלֵעָזָר נִחְלְקוּ בְּדִינוֹ, חֵד אָמַר לִזְקָה,
שְׁחִירֶשָׁה זֹו נִאֲסְרָה מִן הַתּוֹרָה בְּלֹא, וְחֵד אָמַר אִינוֹ לִזְקָה, שֶׁלֹּא
נִאֲסְרָה בְּלֹא.
הַגְּמָרָא דְּנָה בְּמַחְלּוֹקָתָם: לִימָא – שְׁמָא נִאֲמַר שְׁדַּבְרֵיהוּ דְּרַבִּי אֲבִין
אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר מְפִילְגִי – נִחְלָקוּ, דְּאָמַר רַבִּי אֲבִין אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר,
כָּל מְקוֹם שֶׁנִּאֲמַר כָּלל בְּעִשָּׂה, וְפָרָשׁ נִאֲמַר כָּלל תַּעֲשֶׂה, אִין דִּינִן
אוֹתוֹ בְּכָלל וְפָרָשׁ וְכָלל לְרִבּוֹת כָּל שֶׁכַּעַן הַפֶּרֶס, אֲלֵא בְּכָלל וּפֶרֶס
לְרִבּוֹת רַק מִזֶּה שֶׁבִּפְרֵס, כִּיּוֹן שֶׁנִּשְׁתַּנָּה מִשְׁאֵר מְקוֹמוֹת שֶׁהַכָּלל
וְהַפֶּרֶס בְּאוֹתוֹ צִיּוּר, עֲשֶׂה אוֹ לֹא תַעֲשֶׂה. וּבְשִׁבְעִית נִאֲמַר כָּלל
(ויקרא כה ד) 'שֶׁבֶת שִׁבְתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ', וְאַחֲרֵי כֵן פֶּרֶס (שם) 'שְׂדֵה לֹא
תִזְרַע וְכִרְמֶךָ לֹא תִזְמַר' וְגו', וְאַחֲרֵי כֵן שׁוּב כָּלל (שם כה ד) 'שֶׁבֶת
שִׁבְתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ', שֶׁהַכָּללִים הֵם עֲשֶׂה וְהַפֶּרֶס לֹא תַעֲשֶׂה, מֵאֵן
דְּאָמַר לִזְקָה, לִיֵּת לִיָּה – אִינוֹ סוֹבֵר כְּדִרְבִּי אֲבִין אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר,
וְכֵן דּוֹרְשִׁים בְּכָלל וּפֶרֶס וְכָלל, וּמְרַבִּים לְאִיסּוּר תּוֹרָה אֵת כָּל
הַמְּלֹאכֹת שֶׁלֹּא נִתְמַעֲטוּ, וְכֵן דְּאָמַר אִינוֹ לִזְקָה, אִית לִיָּה – סוֹבֵר
כְּדִרְבִּי אֲבִין שְׁדוֹרְשִׁים בְּכָלל וּפֶרֶס, וְלִזְקָה רַק עַל הַמְּלֹאכֹת
הַמְּפֹרָשׁוֹת.
דּוּחָה הַגְּמָרָא: לֹא, יִתְכַּן שֶׁלֹּא נִחְלְקוּ בּוֹה, וְדְּבִילֵי עֲלָמָא לִיֵּת לִיָּה –
שְׁנֵיהֶם אִינֵם סוֹבְרִים כְּדִרְבִּי אֲבִין אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, וְלִמָּאן דְּאָמַר
לִזְקָה שְׂפִיר – מוֹבֵן שֶׁלִּמּוּדִים לְרִבּוֹת כָּל הַמְּלֹאכֹת וְאֵף חִרְשָׁה.
וְכֵן דְּאָמַר אִינוֹ לִזְקָה, אָמַר לָהּ לְבֹאֵר שִׁיטוֹת, מִכְּדִי – הָרִי וְזִמְרָה
בְּכָלל וְרִיעָה שִׁשְׁתִּיהֶן מִצְמִיחוֹת פִּירוֹת, וּבְצִירָה בְּכָלל קִצְיֹרָה
שִׁשְׁתִּיהֶן קִצִּירַת פְּרִי, וְלִמְאֵי הַלְבָּתָא כְּתִיבִיהוּ רַחֲמָנָא – לְאִיזָה
צוּרָה נִכְתְּבוּ, לְמִימְרָא דְּאֵהֲנִי תוֹלְדוֹת – לְלַמֵּד שֶׁעַל תּוֹלְדוֹת אֵלוֹ הוּא
דְּמִיִּתְיָב, אֲתוּלְדָה אֲחֵרִינָא – עַל תּוֹלְדוֹת אַחֲרוֹת לֹא מִיִּתְיָב כִּיּוֹן
שֶׁלֹּא נִאֲסְרוּ[ו].
מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: וְכִי לֹא נִאֲסְרוּ, וְהִתְנַיָּא בְּבֵרִיתָא, 'שְׂדֵה לֹא תִזְרַע
וְכִרְמֶךָ לֹא תִזְמַר', אִין לִי אֱלָא וִירוּעַ וְוִיפּוֹר, מִנֵּן לְעִידוּר וְלִקְשִׁקוּשׁ
וְלִכְסִיסוֹת, תִּלְמוּד לִזְמִיר 'שְׂדֵה לֹא', 'כִּרְמֶךָ לֹא', כְּלֹמַר לֹא כָּל מְלֹאכָה
שְׁבַעֲשָׁדָה, וְלֹא כָּל מְלֹאכָה שְׁבַעֲכָרָם. וְכֵן שְׁאִין מְקַרְקָטִין וְאִין מְוִרְדִּין
וְאִין מְפַסְגִּין בְּאִילָן בְּשִׁבְעִית, תִּלְמוּד לִזְמִיר 'שְׂדֵה לֹא', 'כִּרְמֶךָ לֹא', כָּל
מְלֹאכָה שְׁבַעֲשָׁדָה לֹא, כָּל מְלֹאכָה שְׁבַעֲכָרָם לֹא. וְכֵן שְׁאִין מְוִרְדִּין
וְאִין מְקַרְקָטִין וְאִין מְעַשְׂגִּין בְּאִילָן בְּשִׁבְעִית, תִּלְמוּד לִזְמִיר 'שְׂדֵה לֹא',
'כִּרְמֶךָ לֹא', כָּל מְלֹאכָה שְׁבַעֲשָׁדָה לֹא, וְכָל מְלֹאכָה שְׁבַעֲכָרָם לֹא. וְכֵן
לֹא יִקְשָׁקֶשׁ תַּחַת הַיָּתִים, וְלֹא יַעֲדֵר תַּחַת הַנֶּפְשִׁים, וְלֹא יִטְלֵא נְקָעִים
מֵיָם, וְלֹא יַעֲשֶׂה עֲוִיזוֹת לְנֶפְשִׁים, תִּלְמוּד לִזְמִיר 'שְׂדֵה לֹא תִזְרַע', וְרִיעָה
בְּכָלל שְׁבִיעִית הָיְתָה, וְלִפְנֵי יֵצֵאתָ, לְהַקִּישׁ אֵלֶיהָ וְלִזְמִיר לָהּ, מִה
וְרִיעָה מִיִּזְחָדָת שֶׁהִיא עֲבוּדָה שְׁבַעֲשָׁדָה וְשְׁבַעֲכָרָם, אֵף כָּל שֶׁהִיא עֲבוּדָה
שְׁבַעֲשָׁדָה וְשְׁבַעֲכָרָם, וְיֵשׁ לְמַעַט מְלֹאכֹת שְׁאִין בְּשִׁבְעִית. וּמִבּוּאָר
שֶׁמְרַבִּים לְאִיסּוּר כָּל הַמְּלֹאכֹת שֶׁבְּשֹׂדֶה וּבְכֶרֶם, וְאֵף חִרְשָׁה.
מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: מְלֹאכֹת אֵלוֹ שֶׁלֹּא נִכְתְּבוּ אִסּוּרוֹת רַק כִּדְרַבְנָן
וְאִין לִזְקָה עֲלֵיהֶן, וְקָרָא אֶסְמִיקְתָּא בְּעֵלְמָא – וְהִדְרִשָּׁה שֶׁהוּבָאָה
בְּבֵרִיתָא מִפְּסוּק, הוּא סִמְךָ בְּלִבְדִּי שֶׁהִבִּיאוּ חֲכָמִים לְדַבְרֵיהֶם מִן
הַתּוֹרָה.

גם בעבודת כל אחד ואחד מישראל, כמאמר רבותינו ז"ל בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, שעל-ידי העבודה נעשה השראת עיקר שכינה בתוך כל אחד ואחד מישראל, והיינו על-ידי עבודת הבידורים בבחינת אתכפיא סטרא-אחרא ואתהפכא חשוכא לנהורא.
ממאמר שבת פרשת בשלח יו"ד שבת, ה'תשל"ד

מועד קטן דף ג עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שבת קודש) רמה

1 כִּי אָמַר (בשנהגוע) רַב דִּימִי מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לִבְבֵּל אָמַר, בִּארְץ
2 יִשְׂרָאֵל שְׁמַעְתִּי חֲכָם שְׂאֻמָּר, יָבֹל הִיִּית לֹמֵר שִׁלְקָה אָדָם עַל
3 הַתּוֹסֶסֶת בְּשִׁבְעִית, וְנָסִיב לָהּ – וְהִבִּיא לָךְ תִּלְמוּדָא לְפִשְׁטוּרָא –
4 לִימּוּד לִפְטוּר, וְלֹא יִדְעָנָא טָאִי תִלְמוּדָא וְטָאִי תּוֹסֶסֶת – וְאִינוּ יוֹדַע
5 מִזֶּה כּוּזְנוֹת בִּתְּוֹסֶסֶת, וְמוֹהוּ הִלְימּוּד שֶׁהִבִּיא.
6 מִבִּיבֵי הַגְּמָרָא שֶׁנִּחְלָקוּ בִּזְוָה אִמּוּרָאִים: רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כּוּזְנוֹת
7 הַחֲכָם בִּתְּוֹסֶסֶת לְחִרְיָשָׁה בְּשִׁבְעִית, שְׁאִין אִיסוּרָה מִפּוֹרְשׁ בְּתוֹרָה,
8 אִלָּא לְמַדִּים אוֹתָהּ כּוֹלְהֵן, וְהָכִי קְאָמַר הַחֲכָם, יָבֹל יִלְקָה עַל
9 מִלֵּאכַת חִרְיָשָׁה בְּשִׁבְעִית, מִשּׁוּם דְּאֶתְיָא – שְׁנִלְמַדַּת מְכֻלָּל וּפְרָט
10 וְכָלָל כַּמְּבֹאֵר לַעֲיִל (עֵיִא), שִׁישׁ לְרִבּוּת כָּל מִלֵּאכָה כַּעַן הִפְרַט
11 שְׁהוּא זְרִיעָה וְזִמְרָה הַמְּפֹרָשׁוֹת בְּתוֹרָה, וְהִינּוּ גַם אֶת הַחִרְיָשָׁה
12 שֶׁמִּסְיִיעַת לִזְרִיעָה. וְנָסִיב לִיָּהּ תִּלְמוּדָא לְפִשְׁטוּרָא – לִפְטוּר מִמְּלֻקָּה
13 אֶת הַחֹרֶשׁ וְהַעֲוָשָׁה שְׁאֵר מִלֵּאכָה שְׁאִין מִפּוֹרְשׁוֹת בְּתוֹרָה, דְּאִם
14 כֵּן שְׂדִיבִים עֲלֵיהֶם קֶשֶׁה כָּל הָנִי פְּרָטִי לְקָה לִי – מִדּוּעַ צִרִיךְ לִפְרַט
15 אֶת כָּל הַפְּרָטִים שֶׁהֵן הַמִּלֵּאכָה הַמְּפֹרָשׁוֹת בַּפְּסוּקִים, אִלָּא וְדָאִי
16 כְּדִי לְהַשְׁמִיעַ שְׁדוּקָא עֲלֵיהֶן לֹקִים, וְלֹא עַל חִרְיָשָׁה וְשְׁאֵר
17 מִלֵּאכָה.
18 וְרַבִּי יוֹהָנָן אָמַר, הַכּוּזְנוֹת בִּתְּוֹסֶסֶת לִיָּסִים שְׁהוֹסִיפּוּ חֲקָמִים לֵאסוּר
19 בָּהֶם מִלֵּאכָה לְפָנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל שִׁבְעִית, וְהָכִי קְאָמַר הַחֲכָם,
20 יָבֹל יִלְקָה עַל שֶׁעָשָׂה מִלֵּאכָה בְּזִמְנֵי הַתּוֹסֶסֶת לְפָנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה
21 מִשּׁוּם דְּאֶתְיָא – שְׁנִלְמַדַּת כֵּן הַפְּסוּק (שְׁמֹת לֹד כֹּא) 'בְּחִרְיָשׁ וּבְקִצִּיר
22 תִּשְׁבֹּת' כַּמְּבֹאֵר לְהֵלֵךְ בְּבִרְיָתָא, וְאִם כֵּן דִּין הַתּוֹסֶסֶת כְּדִין שִׁבְעִית.
23 וְנָסִיב לָהּ תִּלְמוּדָא לְפִשְׁטוּרָא מִמְּלֻקָּה, כְּדִקְדִּיעֵן לְמִיטָר – כִּפִּי שְׂרֻצִּים
24 לֹמֵר לְקַטְּנֵן (וּ).
25 מִבְּרִית הַגְּמָרָא: טָאִי הֵם דִּיָּסִים שֶׁלְפָנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל תּוֹסֶסֶת
26 שִׁבְעִית. מִשִּׁיבָה הַגְּמָרָא: כְּדִתְּנֵן בְּמִשְׁנָה (שִׁבְעִית פִּיֹּא מִיֹּא), עַד כְּתִי
27 חוֹרְשִׁין בְּשָׁדָה אֵילֵן לְצוֹרֵךְ הַשְּׁבַחַת הָאֵילָנוֹת וְהַפִּירוֹת עֲרֵב שְׁבִיָּעִית,
28 נִחְלָקוּ בִּזְוָה תְּנָאִים, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, כָּל זֶמֶן שֶׁשָּׁפָה לְפָנֵי שֶׁל
29 הַשָּׁנָה הַשִּׁישִׁית, וְהִינּוּ זִמְנֵי מוֹעֵט לְפָנֵי חַג הַשְּׁבוּעוֹת. וְבֵית הֶלֶל
30 אוֹמְרִים, חֹרֶשׁ לְצוֹרֵךְ פִּירוֹת הַשִּׁישִׁית עַד הַעֲצָרָת [חַג הַשְּׁבוּעוֹת],
31 שְׁעַד אֹז הַחִרְיָשָׁה מוֹעִילָה לֵאילָן. וְקִרְוִין דְּכָרִי אֵלֹז לְהִיּוֹת כְּדִקְדִּיר
32 אֵלֹז – הַזִּמְנֵי שְׁאִמְרוּ בֵּית שְׁמַאי קְרוֹב לִזְמַן שְׁאִמְרוּ בֵּית הֶלֶל.
33 עוֹד שִׁנִּינוּ בְּמִשְׁנָה (שֵׁם פִּיֹּא מִיֹּא): וְעַד כְּתִי חוֹרְשִׁין בְּשָׁדָה הֶלֶלֵן
34 [הַתְּבוּאָה] בְּעֵרֵב שְׁבִיָּעִית, מִשְׁתַּקְלָה הֶלֶלָה [הַלְחָלוּחִית]
35 שֶׁבִּקְרַקַּע מִחֲמַת הַגִּשְׁמִים, שְׁעַד אֹז הַחִרְיָשָׁה עֵדִין מוֹעִילָה
36 לִזְרִיעַת הַשָּׁנָה הַשִּׁישִׁית. וְכָל זֶמֶן שֶׁכָּנִי אָדָם חוֹרְשִׁים בְּשָׁדָה בְּעֵרֵב
37 שִׁבְעִית כְּדִי לִישַׁע מִקְּשָׁאוֹת וּפְרָלְעוֹת [שְׁדוּת קִישׁוּאִים וְדִלּוּעִים],
38 סִימֵן הוּא שְׁעֵדִין לֹא כִלְתָה הַלְחָלוּחִית, וּמוֹתֵר לְחֹרֶשׁ בְּשָׁדָה
39 הַתְּבוּאָה. רַבִּי שְׁמֵעוֹן אוֹמַר, אִם כֵּן שִׁזְמַן הַתּוֹסֶסֶת תְּלוּי בְּמַעֲשִׂים
40 אֵלֹה, נִמְצָא שֶׁנִּתְּנָה תוֹרָה שִׁיעוֹר תּוֹסֶסֶת שִׁבְעִית לְכָל אֶחָד וְאֶחָד
41 כְּדִי, שְׁהִרִי אִין כָּל הַשְּׁדוּת שׁוּם בָּהֶם, וּפְעָמִים שֶׁהִשְׁעִירוּ בִּזְוָה קוֹדֵם
42 לְשִׁיעוֹר בִּזְוָה, וְיִבְאוּ לְטַעוֹת בְּשִׁיעוֹר זֶה. אֵלֹא הַחִרְיָשָׁה מוֹתֵר
43 לְצוֹרֵךְ שִׁישִׁית בְּשָׁדָה הֶלֶלֵן עַד הַפֶּסַח, וּבְשָׁדָה הָאֵילֵן עַד הַעֲצָרָת
44 (וְכֵית הֶלֶל אוֹמְרִים עַד הַפֶּסַח).
45 הַגְּמָרָא דָּנָה מִזֶּה זִמְנֵי תּוֹסֶסֶת שִׁבְעִית בְּזִמְנִיָּה: וְאָמַר רַבִּי שְׁמֵעוֹן כֵּן

46 פִּיֹּא אָמַר רַבִּי יוֹהָנָן כֵּן לֹא מִשּׁוּם כִּי קָפְרָא, כֵּן נִמְלִיאֵל וְכֵית דִּינוּ
47 נִמְנֵן לְדוֹן עַל שְׁנֵי פְרָקִים הֶלֶלֵן – פֶּסַח בְּשָׁדָה הֶלֶלֵן וְעִצְרָת בְּשָׁדָה
48 הָאֵילֵן, וּבְכָלֹם, וְהִתִּירוּ לְחֹרֶשׁ עַד סוֹף הַשָּׁנָה.
49 אָמַר לִיָּהּ רַבִּי יוֹהָנָן לְרַבִּי אֶבְהוּ, וְאָמַר לָהּ – וִישׁ אוֹמְרִים שְׁרִישׁ לְקִישׁ
50 אִמּוֹר לְרַבִּי יוֹהָנָן, קֶשֶׁה עַל דְּבָרֵי בֵּר קֶפְרָא, כֵּן נִמְלִיאֵל וְכֵית דִּינוּ
51 הָיִכִי מִצּוֹ מְכֻסְלִי תִקְנִתָא דְּבֵית שְׁמַאי וְכֵית הֶלֶל – כִּיצַד יִכְלֹ לִבְטֹל
52 תִקְנֵת בֵּית שְׁמַאי וְכֵית הֶלֶל שֶׁתִּקְנֵן זִמְנִים אֵלֹה, וְהָא תְּנֵן בְּמִשְׁנָה
53 (עֲדוּת פִּיֹּא מִיֹּא), אִין בֵּית דִּין יָבֹל לְכַפֵּל דְּכָרִי בֵּית דִּין חֲבִירוֹ שֶׁתִּיקֵן
54 תִקְנָה אוּ מִנְהָה אוּ גִזְרָה, אֵלֹא אִם כֵּן בֵּית הַדִּין הַמְּבֹטֵל גְּדוֹל מְכֻסְנֵן
55 – מִן הַמְּתֻקֵּן, בְּחֶקֶתָה – שְׁהִרְבּוּ דִּינֵינוּ יוֹתֵר בְּתוֹרָה, וּבְכָנֵן – גְּדוֹלִים
56 בְּמִנֵּן שְׁנוּתֵיהֶם וְכֵתִלְמִידֵיהֶם, וּרְבִן גְּמִלְיָאֵל וְכֵית דִּינוּ לֹא הִיוּ
57 גְּדוֹלִים מִבֵּית דִּינָם שֶׁל בֵּית שְׁמַאי וְכֵית הֶלֶל, וְכִיצַד בִּיטְלוּ תִקְנָתָם.
58 אֶשְׁתַּוְּסֵם – שֶׁתֵּק וְחִשָּׁב מִזֶּה יַעֲנֶה בְּשָׁעָה חֲדָא [וְאַחַת], וְאָמַר לִיָּהּ
59 לְתִרְץ זֹאת, אִיסוּר – אִמּוֹר שְׁכֵךְ הִתְּנֵן בֵּית שְׁמַאי וְכֵית הֶלֶל בְּיָצִיקֵן
60 כְּשֶׁתִּיקֵנוּ כֵּן, כָּל בֵּית דִּין הָרֹצֵה לְכַפֵּל זֹאת יָבֹא וְיַכְּסֵל, שֶׁחֲשִׁשׁוּ
61 שְׁמָא יִהְיֶה צוֹרֵךְ לִבְטֹלָה מִשּׁוּם הַפְּסֹד רַבִּים, וְאִבֵּן כְּשִׁרָאָה רַבִּין
62 גְּמִלְיָאֵל שִׁישׁ צוֹרֵךְ בְּכֵךְ בִּיטֹל תִקְנָתָם.
63 מִקְּשָׁה הַגְּמָרָא: וְכִי תִקְנָה זֹו דִּידִהוּ [וְשִׁלְחֵם] הִיָּא, וְהִלָּא הֶלֶלָה
64 לְמִשְׁנָה מְסִינִי הִיָּא, דְּאָמַר רַבִּי אֶסִי אָמַר רַבִּי יוֹהָנָן מִשּׁוּם [בְּשֵׁם] רַבִּי
65 נְחוֹנְיָא אִישׁ בְּקִיעַת בֵּית חוֹרְתָן, שְׁלֹשַׁת דִּינִים אֵלֹה, דִּין עֲשֵׂר נְטִיעוֹת
66 – עֲשֵׂר אֵילָנוֹת שֶׁנִּטְעָנוּ בְּשָׁדָה בְּתוֹךְ מִידַת בֵּית סָאָה [חֲמִישִׁים עַל
67 חֲמִישִׁים אַמָּה], וּמִפּוֹחֲרִים בְּשָׁדָה בְּמִדְּחָק שׁוּה זֶה מוֹה, מוֹתֵר
68 לְחֹרֶשׁ אֶת כָּל הַשְּׁדָה עַד סוֹף הַשָּׁנָה הַשִּׁישִׁית, וְדִין עֲרֵכָה
69 שְׁמֻקִּיפִים בָּהּ אֶת הַמּוֹזַבַּח בְּחַג הַסּוּכוֹת. וְדִין נִיפּוֹךְ הַפִּסִּים עַל הַמּוֹזַבַּח
70 בְּחַג הַסּוּכוֹת בְּהַקְרַבַּת תְּמִיד שֶׁל שַׁחַר, הֵם הֶלֶלָה לְמִשְׁנָה מְסִינִי.
71 וּמִבְּוֹאֵר שְׁדוּקָא בְּנִטְיָעוֹת שֶׁהֵם אֵילָנוֹת חֲדָשִׁים מוֹתֵר לְחֹרֶשׁ עַד
72 רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אִךְ בְּאֵילָנוֹת זִקְנִים אִסוּר, מוֹהֲלָכָה לְמִשְׁנָה מְסִינִי.
73 וְקֶשֶׁה כִּיצַד יִכְלֹים רַבִּין גְּמִלְיָאֵל וְכֵית דִּינוּ לִבְטֹל זֹאת וְלִהְיוֹתִי.
74 מִתְּרַצַּת הַגְּמָרָא: אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כִּי נִמְסִיר הֶלֶלָתָא – עַל אִיזָה זִמְנֵי
75 קִיבְּלוּ הַלְכָה לְמִשְׁנָה מְסִינִי לֵאסוּר חִרְיָשָׁה, רַק עַל שְׁלִשִׁים יוֹם לְפָנֵי
76 רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְאֶתָּו הָנִי – וּבִאֹז בֵּית שְׁמַאי וְכֵית הֶלֶל וְתִקְנֵן – וְתִיקְנֵן
77 לֵאסוּר כִּבְר מְסֻסָּה בְּשָׁדָה לִבֵּן וּמִעֲצָרָת בְּשָׁדָה הָאֵילֵן, וְאֶתָּו
78 כְּדִידִהוּ – וְהִתְּנֵן בְּתִקְנָתָם שְׁכָל הָרֹצֵה לְכַפֵּל יָבֹא וְיַכְּסֵל, וּרְבִן
79 גְּמִלְיָאֵל בִּיטֹל רַק מִזֶּה שֶׁתִּקְנֵן בֵּית שְׁמַאי וְכֵית הֶלֶל.
80 הַגְּמָרָא מִקְּשָׁה עַל אִיסוּר שְׁלִשִׁים יוֹם קוֹדֵם רֹאשׁ הַשָּׁנָה: וְהָנִי – וְכִי
81 אֵלֹז הֶלֶלָתָא נִינְהוּ – נִאֲסֵרוּ בְּהִלְכָה לְמִשְׁנָה מְסִינִי, הִלָּא קְרָאִי נִינְהוּ
82 – יֵשׁ לְלִמּוּד אֶת דִּינָם מִפְּסוּקִים, (דִּתְנֵן) [דִּתְנֵנָא] בְּבִרְיָתָא, נִאֲמַר
83 בַּפְּסוּק (שְׁמֹת לֹד כֹּא) 'שִׁשִּׁת יָמִים תַּעֲבֹד וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת בְּחִרְיָשׁ
84 וּבְקִצִּיר תִּשְׁבֹּת', רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר אִין לֹמֵר שֶׁסּוֹף הַפְּסוּק 'בְּחִרְיָשׁ
85 וּבְקִצִּיר תִּשְׁבֹּת' נִאֲמַר בְּשַׁבַּת, שְׁהִרִי בָּהּ לִיט מִלֵּאכָה אִסוּרוֹת
86 וְלֹא רַק חִרְיָשָׁה וְקִצִּירָה [וְ], אִלָּא בְּשִׁבְעִית שְׁחִרְיָשָׁה וְקִצִּירָה
87 אִסוּרוֹת בָּהּ, וְאִין צִרִיךְ לִזְכֹּר זֹאת בְּחִרְיָשׁ וּבְקִצִּיר שֶׁל שְׁבִיָּעִית עֲצֻמָּה,
88 שְׁהִרִי כְּכֹר נִאֲמַר בָּהּ (וִיקְרָא כֹה ד–ה) 'שִׁדְךָ לֹא תוֹרַע וּבְרִיךְ לֹא תוֹמֹר,
89 אֶת סְפִיחַ קִצִּירָךְ לֹא תִקְצוֹר'. אֵלֹא כּוּזְנוֹת הַכְּתוּב 'בְּחִרְיָשׁ וּבְקִצִּיר
90 תִּשְׁבֹּת' הִיא לְחִרְיָשׁ שֶׁל עֲרֵב שְׁבִיָּעִית

אגרות קודש

ב"ה, כ"ז טבת, תשי"ב

ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ וכו' מוהרנ"ן שי

שלום וברכה!

... הנני מסגיר פה... מכי כללי לכמה מהתלמידים, אשר כיון שאין הזמן גרמא לענות לכאו"א בפרט, הנה מטובו לקרות זה לפניכם, אחרי ההקדמה שזהו מענה ג"כ פרטי לכאו"א השואלים כגון זה, ובטח אם יראה שצריך בזה ביאור, הנה אל בינתו אשען אשר ימצא האותיות המתאימות לזה. בברכה.

נ"ב: בענין חרישה וזריעה, יעויין בלקו"ת בשלח ד"ה ראו רפ"ד, ושם נסמן, בלקו"ת שה"ש לח, ב, ובהמשך מים רבים תרל"ח פרק צ"ח ואילך. ובכמה מקומות.